

Význam spoločenských vied pre spoločnosť

V prvom rade je pri otázke významu spoločenských vied pre spoločnosť potrebné zdôrazniť, že sociálne vedkyne a vedci nie sú nijak zásadne oddelení od zvyšku spoločnosti. Sú jej súčasťou. Hoci otázka naznačuje, že vedci a vedkyne majú význam pre spoločnosť akoby zvonku tejto spoločnosti, mne je bližší pohľad, že vedci a vedkyne sú súčasťou jej vnútra. Sú jedným z mnohých spoločenských polí.

Pregnante to vyjadril Antonio Gramsci, ktorý odmietol možnosť existencie čisto fyzickej práce. Každý z nás používa poznanie a svoju kreativitu, akurát niektorí intelektuálnu činnosť vykonávajú systematickejšie a používajú pri tom cudzie slová.

Tu je prvý význam spoločenských vied pre spoločnosť – problematizovať expertné vedenie, demokratizovať tvorbu poznania v spoločnosti, legitimizovať laické vedomosti ako súčasť demokratických bojov, inými slovami politizovať poznanie.

Pole sociálnej vedy podobne ako ďalšie spoločenské polia ovládajú určité pravidla a dochádza v jeho rámci k mocenským bojom. Už len to napríklad, kto je súčasťou dnešného Hyde Parku je dôsledkom mocenskej konštelácie v rámci slovenskej spoločnosti.

Významným prvkom sociálnych vied je akademická nezávislosť. Tá legitimizuje omnoho širšiu paletu názorov. Význam spoločenských vied pre spoločnosť je v tom, že legitimizujú radikálne postoje znevýhodnených ako súčasť otvorenej debaty. V tomto zmysle môže mať spoločenská vada emancipačné dopady.

S tým súvisí existencia organických intelektuálov znevýhodnených ako sociálnych vedcov. Zatiaľ čo ekonómovia sú často intelektuálmi kapitalistickej triedy, napríklad antropológovia bývajú častejšie organickými intelektuálmi sociálnych hnutí. Nie je potom prekvapujúce, že vo verejných diskusiách dominujú ekonómovia, ale tento intelektuálny boj len odráža širšie spoločenské mocenské vzťahy. Výhodou spoločenských vied sú odlišné pravidlá, ktoré tento boj legitimizujú ako diskusiu, ktorá je základnou súčasťou demokracie.

Posledný význam spoločenských vied pre spoločnosť sa týka voľby predmetu. Dobré nám to ukazuje migračná kríza. Kým aplikovaný výskum sa týka spôsobu ako lepšie organizovať migráciu, kritický výskum problematizuje historickú konšteláciu síl, ktorá umožnila vznik migračnej krízy. Opäť veda má význam v tom, že problematizuje mocenské vzťahy a prispieva k emancipačným snahám a zároveň je schopná ponúknuť spoločnosti reflexiu, hoci to väčšinou nerobí.

Aký je teda význam spoločenských vied pre spoločnosť? Podobne ako ostatné spoločenské polia, aj toto sa podieľa na mocenských bojoch. Špecifickosť tohto poľa v podobe väčšej otvorenosti k diskusii a odlišným názorom (hoci samozrejme nie úplnej a aj o túto otvorenosť je nutné často bojovať) umožňuje, aby sa neobvyklé emancipátorne postoje a politiky dostávali medzi širšiu spoločnosť. V tom tkvie význam spoločenských vied pre spoločnosť.